

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG HUMANIORA
BACHELOROPPGAVE

Studieprogram: Bachelor i idrettsvitenskap

Vårsemesteret: 2024

Forfatter: Henriette Goa

Kandidatnummer: 266348

Veileder: Øyvind Salvesen, Universitetslektor.

Tittel på oppgaven: Likestilling i norsk fotball

Engelsk tittel: Equality in Norwegian football

Emneord: Kvinnefotball, likestilling, media og kjønnsroller

Antall ord: 8 127

Antall vedlegg/annet: 0

Dato: Stavanger, 16.05.24

Sammendrag

Hensikt

Hensikten med denne litteraturstudien er å undersøke hvordan tradisjonelle normer og verdier påvirker samfunnets syn på kvinnefotball i Norge, ved å sammenfatte og analysere eksisterende forskning på dette området.

Metode

Denne studien benytter seg av en litteraturstudie, hvor de inkluderte studiene ble identifisert gjennom en systematisk søk i databasen Idunn. Tre relevante artikler ble inkludert i analysen, hvorav to omhandlet norsk fotball og én var en internasjonal artikkel. Artikkene ble analysert og presentert i en oversiktstabell.

Resultat

Resultatene fra de inkluderte artiklene viser tydelige forskjeller mellom jenter og gutter innen norsk fotball, både på breddenivå og blant eliteutøvere. Det observeres også en økning i mediedekning og oppmerksomhet rundt kvinnefotball i Norge, men det påpekes at det fortsatt er en betydelig vei å gå for å oppnå likestilling innenfor norsk fotball.

Konklusjon

Konklusjonen av studien er at det fortsatt eksisterer betydelige forskjeller mellom kvinner og menn i fotballen, noe som resulterer i ulike muligheter for deltakelse i fotball i Norge. Det trekkes også frem hvordan samfunnets historiske kjønnsroller har påvirket utviklingen av kvinnefotballen og hvilke muligheter kvinnelige utøvere har hatt. Videre understrekes behovet for ytterligere forskning på dette området for å bedre forstå og adressere ulikhetene innenfor norsk fotball.

Nøkkelord: Kvinnefotball, likestilling, media og kjønnsroller.

Abstract

Purpose

The purpose of this literature review is to examine how traditional norms and values influence society's perception of women's football in Norway by synthesizing and analyzing existing research in this field.

Method

This study employs a literature review, where the included studies were identified through a systematic search in Idunn database. Three relevant articles were included in the analysis, two of which focused on Norwegian football, and one was an international article. The articles were analyzed and presented in an overview table.

Results

The results from the included articles demonstrate clear differences between girls and boys in Norwegian football, both at grassroots level and among elite athletes. There is also an increase in media coverage and attention around women's football in Norway, but it is emphasized that there is still a significant way to go to achieve gender equality within Norwegian football.

Conclusion

The conclusion of the study is that significant differences still exist between women and men in football, resulting in varying opportunities for participation in football in Norway. It is also highlighted how society's historical gender roles have influenced the development of women's football and the opportunities female athletes have had. Furthermore, the need for further research in this area is emphasized to better understand and address the inequalities within Norwegian football.

Innholdsfortegnelse

<i>Liste over tabeller</i>	6
<i>Liste over figuren</i>	6
<i>Innledning</i>	7
Problemstilling	8
2.1 Bakgrunn for valg av problemstilling.....	8
2.2 Formålet med studiet.....	8
Teoretiske perspektiv	9
3.1 Kjønsroller.....	9
3.2 Talcott Parsons om kjønsroller.....	10
3.3 Pierre Bourdieu.....	11
Metode	12
4.1 Metodisk tilnærming.....	12
4.2 Begrensinger ved studien.....	12
4.3 Utvalg og søkeprosess.....	13
4.4 Kildekritikk.....	16
4.5 Forskningsetiske retningslinjer.....	16
Resultater	17
5.1 Studiens karakteristikk.....	17
5.2 Tabelloversikt.....	17
Diskusjon	19
6.1 Metodediskusjon.....	19
6.2 Begrunnelse for valg av artikler.....	21
6.3 Mediedekning.....	21
6.4 Interessen og kunnskapen for kvinnefotball.....	24
6.5 Konvensjonell visdom på kvinnefotball.....	27
6.6 Videomanipulering.....	29
Konklusjon	31
Referanseliste	32

Liste over tabeller

Tabell 1: <i>Inklusjons og eksklusjonskriterier</i>	13
Tabell 2: <i>PICO-modell</i>	14
Tabell 3: <i>Karakteristikk til artikler som er relevant for oppgaven</i>	18
Tabell 4: <i>Oversikt fra Fædrelandsvennen og Agderposten</i>	22

Liste over figuren

Figur 1: <i>Flytskjema</i>	15
---	----

Innledning

Det er av stor interesse å utforske likestilling og kjønnsforskjeller i norsk fotball mellom kvinner og menn av flere grunner. Fotball er den mest populære idretten med flest deltakere innen organisert idrett for begge kjønn. Til tross for dette har det historisk sett vært betydelige forskjeller mellom kjønnene innenfor denne idretten (Holm & Aune, 2023). Selv om Norge har et rykte som et likestilt land på flere områder, reiser spørsmålet om det er likestilling innenfor norsk fotball. Selv om det har vært en økning i likestillingen i idretten de siste årene, gjenstår det fremdeles en vei å gå før kvinner har de samme mulighetene som menn. Til tross for at det norske kvinnelandslaget har oppnådd større suksess enn herrelandslaget, opplever kvinner og jenter innen norsk fotball mindre medieoppmerksomhet, dårligere fasiliteter og mindre samfunnsmessig betydning. Kvinnelandslaget har vunnet medaljer i både VM og OL og har deltatt i alle VM, noe som ikke kan sies om herrelandslaget (Holm & Aune, 2023). Likevel opplever kvinnelige fotballspillere lavere lønn, dårligere fasiliteter, mindre mediedekning og nedsettende kommentarer som "kvinnefotball er ikke ekte fotball" (Holm & Aune, 2023).

Norge kan skilte med noen av verdens fremste fotballspillere både blant menn og kvinner. Ada Hegerberg og Caroline Graham Hansen er to slike eksempler som har utmerket seg både nasjonalt og internasjonalt. Likevel er lønnsforskjellen mellom F.eks. Ada Hegerberg og Erling Braut Haaland betydelig. Ifølge det amerikanske økonomimagasinet Forbes, tjener Haaland omtrent 440 millioner kroner, mens Hegerberg, en av verdens ledende kvinnelige fotballspillere, tjener opp mot 5 millioner kroner årlig ifølge en artikkel fra TV2 (p1norge, 2023; TV2-sport, 2023). Kvinnefotballen har hatt en lang og krevende kamp for å få muligheten til å spille fotball med tillatelse. Helt tilbake til 1930-tallet har det vært organisert fotball for kvinner, men dette ble stoppet siden fotball kun skulle være for menn. Fotball var en mandig idrett og kvinner skulle drive med tennis og cricket som var mer tilpasset for kvinner (Helseth, 2006). Frem til omtrent 1970-tallet var kvinnefotball underholdning på arrangement og var ikke noe som ble tatt alvorlig. «Kvinner skulle føde barn og stå bak komfyren» (Helseth, 2006). Kvinner har helt fra starten av fotballkarrieren fått høre kommentarer om at fotball ikke er for kvinner, der en idrett for «mandige menn», «kvinnefotball er ikke ordentlig fotball», det er dårlig fotball og kan ikke sammenlignes med herrefotball» (Hovden, 2003). Samfunnet og miljøet man vokser opp i vil påvirke hvordan man tenker og hvordan man handler i ulike situasjoner. tradisjonelle normer og verdier kan påvirke hvilket syn samfunnet har på kvinnefotball i Norge. Denne oppgaven vil omhandle tradisjonelle normer og verdier, å hvordan det påvirker kvinnefotball.

Problemstilling

Hvordan tradisjonelle normer og verdier påvirker samfunnets syn på kvinnefotball i Norge?

2.1 Bakgrunn for valg av problemstilling

Bakgrunnen for valget av dette temaet og problemstillingen stammer fra personlige erfaringer som aktiv deltaker innenfor fotball, hvor jeg har observert og opplevd forskjeller mellom kvinne- og herrelag i lavere divisjoner. Fra barndommen har jeg deltatt på herrekamper sammen med familien min, samt spilt for mitt eget fotballag. Selv om det har vært noen få anledninger hvor jeg har vært til stede under kamper med kvinnelandslaget, har disse vært relativt sjeldne. Det er først i de senere årene at jeg personlig har blitt oppmerksom på de markante forskjellene som eksisterer blant utøverne som utfører samme idrettslige oppgave.

Denne erkjennelsen har motivert meg til å undersøke nærmere hvilke forskjeller som kommer til syne blant ulike fotballklubber på toppnivå. Likestilling fremstår som et aktuelt og vedvarende tema i samfunnet, og fotballen som idrett i Norge anses ikke å være fullstendig likestilt, selv om det kan bemerkes en positiv utvikling (Landsorganisasjonen i Norge, 2023). Med en økende bevissthet om disse ulikhetene, ønsker jeg å bidra til en mer inngående forståelse av dynamikken og utfordringene knyttet til kjønnslikestilling innen norsk fotball.

2.2 Formålet med studiet

Formålet med denne studien er å undersøke hvordan tradisjonelle normer og verdier påvirker samfunnets syn på kvinnefotball i Norge, og dermed analysere hvilken betydning dette har for utviklingen av kvinnefotballen. Gjennom en grundig gjennomgang av tidligere forskning, basert på vitenskapelige artikler og teorier fra Bourdieu og Parsons om habitus og kjønnsroller, søker denne studien å kaste lys over likestillingsutfordringene i norsk fotball.

Det foreligger betydelig mindre tilgjengelig forskning om kvinneidrett og kvinnefotball sammenlignet med den forskningen som er utført innen herrefotball. Et søk gjennom PubMed med søkeordene "male soccer players" og "women soccer players" resulterte i 117 treff for herrefotball og 23 treff for kvinnefotball. Tilsvarende søk gjennom databasen SportDiscus ga 538 treff for kvinnefotball og 845 for herrefotball. Gjennom en grundig analyse av samfunnets påvirkning på kjønnsrelaterte dynamikker innen fotballen, vil denne studien gi et verdifullt bidrag til forståelsen av likestillingsutfordringene og mulighetene for utvikling innen norsk kvinnefotball.

Teoretiske perspektiv

Ved å anvende teoriene presentert nedenfor, tar denne studien sikte på å utforske noen faktorer som kan påvirke ulike persepsjoner av kvinnefotball sammenlignet med herrefotball i samfunnet. I denne studien inkluderes Parsons' teori om kjønnsroller og Bourdieus teori om habitus. Disse teoriene er relevante for studien siden den handler om likestilling og kjønnsforskjeller i samfunnet. Parsons' teori om kjønnsroller bidrar til å belyse de historiske og sosiale konstruksjonene av kjønnsidentitetene, og hvorfor disse rollene fortsatt eksisterer og påvirker samfunnet i dag. Gjennom Parsons' teori kan man få innsikt i hvilke forventninger og normer som er knyttet til de to kjønnene, og hvordan disse kan påvirke oppfatninger av kvinnefotball i forhold til herrefotball. Bourdieus teori om habitus som handler om å forstå hvordan individets sosiale og kulturelle bakgrunn, formet gjennom oppvekst og sosialisering, påvirker deres oppfatninger og erfaringer. Denne teorien skal i denne studien undersøkes og knyttes til fotball.

3.1 Kjønnsroller

Kjønnsroller representerer en sosiologisk forklaringsmodell som fokuserer på de forventningene og assosiasjonene som er knyttet til ulike kjønn. Disse forventningene skaper bestemte tankemønstre, følelser og adferd. Innenfor denne satte samfunnsrammen kan man også oppleve en styring rundt hva man skal interessere seg for og hva man kan eller skal mene om noe (Teigen & Svartdal, 2023). Kjønnsroller fungerer som et rammeverk som styrer interesser og meninger, og reflekterer dermed samfunnets normer og verdier. Jenter leker med dukker, gutter leker med bil, mor syr og far leser avis.

Bilde «Kjønnsroller» av Jespersen ABC og lesebok fra 1951 (Teigen & Svartdal, 2023).

Denne samfunnsskapte rammen manifesteres gjennom tradisjonelle stereotypier, hvor jenter typisk assosieres med dukker og omsorgsrelaterte aktiviteter, mens gutter knyttes til lek med biler og mer utforskende aktiviteter. Disse normene og forventningene er ikke forankret i fysiske forskjeller mellom kjønnene, men er snarere et resultat av sosial og kulturell påvirkning.

I norske samfunn har kjønnsrollemønstre gjennomgått betydelige endringer de siste tiårene. Økt likestilling har ført til økt deltakelse av menn i hjemlige plikter og omsorgsoppgaver, samtidig som tradisjonelle barrierer mot kvinnelig deltakelse i yrkeslivet gradvis reduseres. Likevel eksisterer fortsatt markante forskjeller i yrkesvalg og karriereforløp mellom kjønnene. Menn har fremdeles en overvekt i lederposisjoner, mens kvinner ofte finner seg i helsevesenet med lavere lønn (Teigen & Svartdal, 2023). Disse sosiale og økonomiske realitetene bidrar til vedlikeholdelsen av tradisjonelle kjønnsroller og tilhørende forventninger i samfunnet.

3.2 Talcott Parsons om kjønnsroller

Biologiske kjønnskategorier innebærer implisitte forventninger om atferd og etterlevelse av sosiale normer. Kjønnsrollene tildeles individene basert på deres biologiske kjønn, og disse rollene forventes å følges i samsvar med samfunnets normer og verdier. Avvik fra disse forventningene kan føre til negative reaksjoner, mens overholdelse av forventningene kan resultere i positive sanksjoner, som vil gi inntrykk av hvordan man lærer «riktig adferd» eller «ønsket adferd» (Jenkins, 1992, s. 64; Von der Lippe, 2001, s. 32-33).

Denne dynamikken kan forstås ved å betrakte kjønnsrollene som sosialt konstruerte og dermed formet av samfunnets forventninger til menn og kvinner. Tradisjonelt har menn blitt assosiert med oppgaver som utarbeid og ansvar for familiens økonomi, mens kvinner har blitt tilskrevet ansvar for hjemmearbeid og omsorg for familien. Gjennom å tilpasse seg disse forventningene oppnår individene ønsket atferd og oppnår aksept i samfunnet (Jenkins, 1992, s. 64; Von der Lippe, 2001, s. 32-33).

Denne dynamikken kan også belyses gjennom historien til fotball i Norge. Ved etableringen av fotball som en organisert idrett, var den først og fremst forbeholdt menn, og kvinner måtte kjempe en lang kamp for å få delta i idretten på offentlig nivå (Helseth, 2006). Denne historiske arven har muligens fortsatt innvirkning på samfunnets oppfatning av kvinnefotball, og kan bidra til en underliggende oppfatning av at kvinnefotball er mindre verdsatt og mindre underholdende enn herrefotball, ettersom den opprinnelig var assosiert med egenskaper som styrke, hurtighet og utholdenhet, som tradisjonelt ble betraktet som typisk mannlige (Helseth, 2006).

3.3 Pierre Bourdieu

Pierre Bourdieu, en fremtredende fransk sosiolog, er kjent for sine teorier om klasseforskjeller og reproduksjon av ulikhet i samfunnet. Bourdieu argumenterer for at forskjeller som vedvarer fra generasjon til generasjon skyldes en urettferdig fordeling av makt og ressurser (Aanesen, 2021). Sentralt i Bourdieu's teori er begrepet habitus, som han beskriver som måter å tenke og handle på, formet av individets sosiale og kulturelle kontekst (Aanesen, 2021; Jenkins, 1992, s. 46).

Ifølge Bourdieu består samfunnet av individer som konkurrerer om tilgang til knappe ressurser, slik som økonomisk kapital, eiendom og sosiale nettverk. Disse ressursene gir makt og privilegier, og de som har tilgang til mest ressurser, rangeres høyest i samfunnshierarkiet og har muligheten til å videreføre sine ressurser til neste generasjon (Aanesen, 2021). Bourdieu's teori om habitus understreker hvordan individets sosiale bakgrunn former deres verdier, holdninger og atferdsmønstre. Ulike sosiale klasser eller miljøer utvikler ulike former for habitus, som resulterer i distinkte livsstiler, tenkemåter og forståelser av verden (Aanesen, 2021).

Ifølge Bourdieu er habitus en integrert del av individets identitet og preger deres reaksjoner og handlinger i ulike situasjoner. Dette systemet av tanke- og handlingsmønstre er dypt forankret og kan være vanskelig å endre, da det er lært gjennom sosialiseringssprosessen i barndommen og ungdommen. For eksempel vil en person som vokser opp i et miljø der høyere utdanning verdsettes, sannsynligvis også verdsette og strebe etter høyere utdanning og relaterte karrieremuligheter (Bourdieu, 1999, s. 144-148).

Denne teoretiske rammen kan belyse samfunnets syn på norsk fotball og kvinnefotball. Tradisjonelle kjønnsroller og habitus kan være en faktor bak den større interessen for herrefotball sammenlignet med kvinnefotball i Norge. Siden fotball historisk sett har vært dominert av menn, blir denne kulturelle arven videreført gjennom generasjonene, der fedre og sønner ofte er de som engasjerer seg mest i fotball og følger med på herrefotball (Helseth, 2006). Dette illustrerer hvordan habitus, formet av sosial bakgrunn og kulturelle faktorer, kan bidra til å opprettholde ulikheter og skjevheter i samfunnet, inkludert innen idretten.

Metode

4.1 Metodisk tilnærming

Metode kapittelet skal bidra med å samle inn data som skal brukes i studien som kan bidra til ny kunnskap innen et bestemt området (Dalland, 2020, s. 53-54). Metoden som er valgt i denne studien er litteraturoversikt som er en litteraturstudie. Denne metoden går ut på å bruke eksisterende forskning innen et valg området og deretter trekke konklusjoner basert på den tidligere forskningen (Friberg, 2017, s. 141).

For å sikre kvaliteten på litteraturen som er anvendt i denne studien, ble verktøy som sjekklister benyttet for en grundig gjennomgang av den relevante litteraturen. I dette tilfellet ble Prisma Checklist brukt. Ved å bruke slike sjekklister underveis i prosessen bidrar det til å systematisere skriveprosessen og redusere risikoen for feil, samtidig som det øker påliteligheten, gyldigheten, kvaliteten og transparensen i oppgaven. Dette gjør det enklere for forskere eller beslutningstakere å vurdere resultatene fra studier og avgjøre om de er anvendbare (Page, et al., 2021).

4.2 Begrensinger ved studien

Begrensninger ved en studie er ytre faktorer som kan ha påvirket forskningen som jeg ikke har hatt kontroll over. I dette tilfelle har noen av begrensningene vært tilgjengelighet av data. Siden studien handler om norsk fotball med fokus på kvinnefotball, har det vært begrenset tilgang til tidligere forskning om norsk kvinnelig fotball. En annen faktor som førte til begrensinger av studien, er tiden til å kunne søke om godkjenning fra Sikt. Opprinnelig var hensikten å gjennomføre kvalitative forskningsstudier ved å intervju kvinnelige fotballspillere fra Toppserien for å belyse deres opplevelser av forskjellene mellom kvinne- og herrespillere. Intervjuene skulle inkludere spillere fra forskjellige lag, også de klubbene som har herrelag i Eliteserien, for å muliggjøre en nøyaktig sammenligning. Potensielle områder som kunne vært interessante å utforske inkluderer mediedekning, antall seere/publikum per kamp, fasiliteter og ressurser til lagene. Imidlertid ble dette ikke gjennomført grunnet behovet for tidlig planlegging og godkjenning fra Sikt. Sikt er et meldeskjema forskere og studenter må få godkjenning fra hvis man forskningen jobber med personopplysninger. Dette skal bidra til beskyttelse for personopplysningene til deltakerne som er med i et forskningsprosjekt (Sikt, u.å.).

4.3 Utvalg og søkeprosess

For å innhente relevant data til den valgte problemstillingen, ble det gjennomført et omfattende søk i databaser som Oria, Google og Google scholar. Denne ustrukturerte søkeprosessen hadde til hensikt å gi en indikasjon på emner som skulle undersøkes. Det brede søket resulterte i en rekke resultater som omhandlet kvinner, likestilling, fotball og idrett. Disse resultatene bidro til å identifisere hvilke databaser som skulle utforskes videre for å finne artikler som var relevante for den gitte problemstillingen. Videre ble inkluderings- og ekskluderingskriterier etablert for å strukturere søket etter relevant litteratur. Dette bidro til å filtrere ut irrelevante kilder og fokusere på de som var mest relevante for studiens tematikk. Denne systematiserte tilnærmingen sikret at den innhentede litteraturen var nøye utvalgt og av høy relevans for formålet med studien.

Tabell 1: *Inklusjons og eksklusjonskriterier*

Inklusjonskriterier	Eksklusjonskriterier
Fagfelleverderte artikler	Artikler som har andre språk enn norsk og engelsk
Artikler fra perioden 2014-2023	Artikler før år 2014
Artikler som omhandler norsk fotball	Artikler som omhandler andre idretter enn fotball
Artikler som omhandler kvinnefotball	Artikler som omhandler kun herrefotball
Artikler som omhandler kjønnsforskjeller i fotball	
Artikler på engelsk	

Før det systematiske søket ble gjennomført i de valgte databasene, ble det utarbeidet et PICO-skjema. PICO-modellen er et verktøy som bidrar til effektive søk etter datamateriale, benytter relevante søkeord innen fagområdet. I dataanalysen er formålet å filtrere ut relevant informasjon som svarer på problemstillingen.

Etter å ha identifisert artiklene som skal inkluderes i studien, har fokuset vært på å ekstrahere relevante data fra disse artiklene for bruk i oppgaven. Det har vært en målrettet innsats for å identifisere mønstre og fellestrekk blant de tre artiklene, som deretter kan anvendes i diskusjonsdelen. Fellestrekene i denne studien omfatter forskjeller mellom kvinner og menn, mediedekning, kunnskap om kvinnefotball og samfunnets syn på kjønnsroller. Søkeprosessen ble gjennomført i tidsrommet januar - februar 2024.

Tabell 2: PICO-modell

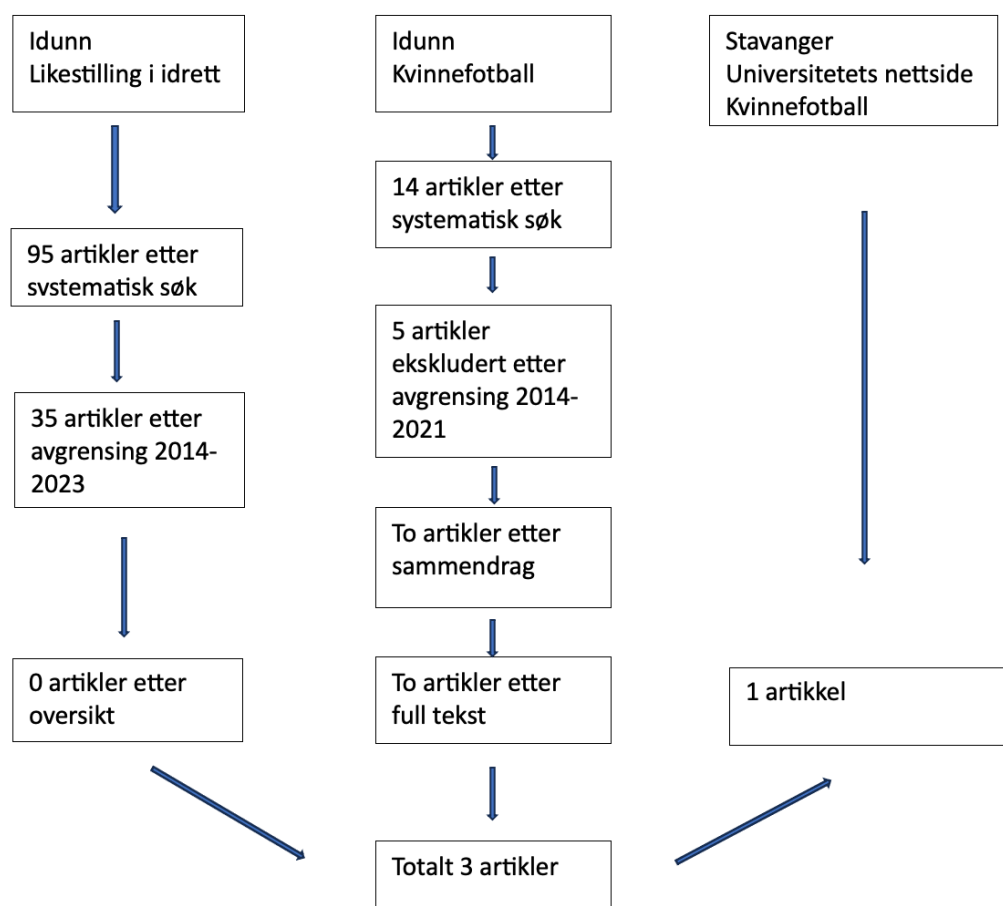
P	Populasjon	Norske fotballspillere kvinner og menn
I	Intervensjon	Undersøke hvilke forskjeller det er mellom kvinner og herrespillere i fotball Diskriminering Media publisasjon de siste 5 årene
C	Control	Andre idretter enn fotball
O	Outcome	Hvor store forskjeller er det på disse områdene mellom kvinne og herrefotball

I den påfølgende fasen ble det gjennomført et systematisk søk for å oppnå en dypere forståelse av emnet i studien. Dette søket ble utført i databasen Idunn. Ettersom dette er en norsk database og studien fokuserer på likestilling i norsk fotball, ble det naturlig å benytte denne som kilde. Søkeordene som ble anvendt for å finne relevant litteratur i Idunn-databasen inkluderte "Kvinnefotball", noe som resulterte i 14 treff med vitenskapelige forskningsartikler publisert i perioden 2003-2021.

Ettersom det er mest hensiktsmessig å inkludere nyere forskning, ble søket avgrenset til å inkludere artikler fra årstallet 2014 til 2021. Relevansen av nyere forskning er fremtredende, særlig med tanke på den økende oppmerksomheten og prioriteringen som kvinnefotballen har fått de seneste årene. Dette avgrensningskriteriet bidro til å redusere antall artikler og sikre at materialet var mest relevant i henhold til de aktuelle utviklingene innen kvinnefotballen. Den økte oppmerksomheten omkring kvinnefotballen både nasjonalt og internasjonalt de siste årene, med økt medieomtale, publikumsinteresse og sponing på kvinnesiden, gjør det mer relevant å fokusere på nyere forskning. Eksempelvis ble Ada Hegerberg den første kvinnen som ble tildelt Gullballen i 2018, noe som kan ha bidratt til økt interesse og oppmerksomhet rundt kvinnefotballen.

Søkeordet «Likestilling i idrett» ga 95 treff med vitenskapelig forskning fra 1982-2023. Ved å redusere antall artikler ble søket avgrenset fra årstallet 2014-2023, som resulterte i 35 artikler. Det ble gjort mest relevante søk med søkeordet kvinnefotball, hvor det er tatt i bruk 2 av de 9 artikler. Det er ikke gjort mye forskning på kvinnefotball i Norge og dermed er det få treff som var relevante for problemstillingen i denne studien. Det er blitt gjort søk på internasjonale

databaser som pubmed for å sjekke treffene internasjonalt, og der er det en god del mer forskning. Denne studien handler i hovedsak om norsk kvinnefotball, men siden kvinnefotball generelt også har hatt en økning på satsingen er også en internasjonal artikkel tatt med. Den internasjonale artikkelen er et samarbeid med Universitetet i Stavanger. Studien det er snakk om er en studie som ble publisert i 2023 i samarbeid med UiS. Denne studien var jeg klar over før søk i databaser etter litteratur. Derfor valgte jeg for denne studien å søke kvinnefotball på UIS sine sider for å finne innlegget om artikkelen, og derfra finne lenken til hele forskningen. Denne er generaliserbar med den norske fotballen og kvinnefotball i resten av verden. Artikkelen har deltakere fra flere land, men temaet i artikkelen er generaliserbart med tanke på at det handler om fotballprestasjoner på både kvinne- og herresiden og hvilke syn samfunnet har på kjønn og prestasjon. Pico-modellen er også et hjelpemiddel som er blitt brukt for å finne de rette artiklene til min problemstilling.

Figur 1: Flytskjema

4.4 Kildekritikk

Hensikten med å utføre kildekritikk eller kritisk vurdering er å sikre kvaliteten av studiene og informasjonen som presenteres i dem (Kunnskapsbasert Praksis, 2021). Denne studien tar utgangspunkt i norsk fotball, og derfor ble søket etter forskningsartikler primært utført i norske databaser. Flest relevante funn ble gjort i databasen Idunn. Artikkene som er inkludert i studien er funnet i disse databasene og er dermed fagfellevurdert og vitenskapelige, da de må oppfylle visse kvalitetskriterier for å bli publisert.

Selv om artiklene er funnet i vitenskapelige databaser, er det avgjørende å utføre en kritisk vurdering for å sikre kvaliteten, gyldigheten, resultatene og overførbarheten av informasjonen (Kunnskapsbasert Praksis, 2021). Oppbygningen til en typisk vitenskapelig artikkel følger vanligvis IMRAD-strukturen, som inkluderer innledning, metode, resultat og diskusjon, en struktur som også gjenspeiles i artiklene valgt for denne studien (Inn, 2022). For en lettere gjennomføringen av en kritisk vurdering av artiklene som skal brukes i studien, har det blitt benyttet sjekklister som hjelpemiddel (Kunnskapsbasert Praksis, 2021).

4.5 Forskningsetiske retningslinjer

Forskningsetiske retningslinjer er utformet for å veilede og fremme ansvarlig forskning, samtidig som de skal bidra til å forebygge uredelighet. Disse retningslinjene er ment å følges gjennom hele forskningsprosessen, fra planleggingen starter til publiseringen av forskningsresultatene. De er utformet for å være til nytte for forskere og gjelder for all forskning, uavhengig av om den utføres i offentlig eller privat regi (De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2021).

Denne studien tar form av en litteraturstudie som bruker allerede publiserte data til å besvare forskningsspørsmålet. Universitetet i Stavanger, i tråd med forskningsetikkloven, har et ansvar for å sikre at all forskning utført ved universitetet overholder forskningsetiske normer. Forskningsetikk omhandler kravet om at studiene utført ved UIS skal være troverdige i henhold til forskningsnormene (Universitetet i Stavanger, 2021). Formålet med forskningsetikk er å fremme god og forsvarlig forskning, og sikre at forskningen organiseres og utføres på en forsvarlig måte. Forskningsetikk fungerer som et verktøy for å sikre dette (De nasjonale forskningsetiske komiteene, 2021).

Resultater

5.1 Studiens karakteristikker

Artiklene som inngår i denne litteraturstudien, er presentert i et flytskjema (se figur 1). De utvalgte artiklene er relativt nye og er publisert i perioden fra 2020 til 2023. Formålet med artiklene er å utforske hvordan tradisjonelle normer og verdier påvirker samfunnets syn på kvinnefotball i Norge. Selv om en av artiklene ikke er av norsk opprinnelse, er den inkludert på grunn av dens relevans og overførbarhet med tanke på tematikken som behandles i artikkelen.

5.2 Tabelloversikt

For å oppsummere artiklene som er blitt brukt i studien, er de blitt presentert i en tabell. Tabellen inkluderer informasjon om forfattere, tittel på artikkelen, hensikt, utvalg, metode, resultater og konklusjon. De utvalgte artiklene er relevante for min problemstilling på ulike måter, og derfor er de inkludert i oppgaven.

Tabell 3: *Karakteristikker til artikler som er relevant for oppgaven*

Forfatter	Tittel	Hensikt	Utvalg	Metode	Resultat	Konklusjon
Persson, M et al (2020)	Fotball som kjønnnet mulighetsrom	Hvilken betydning har metafortelling som kvinnefotball for unge jenters idrettsprosjekt.	N=16 Jenter fra to fotballag i alderen 14-15 år	Kvalitativ metode med intervju (Metafortelling)	1. kvinnefotball som underordnet herrefotball 2. kvinnefotball som usynlig 3. fotballens anerkjennelseslogikk 4. fotball som fritidsprosjekt	Det er kjønnnet påvirkning av organisering og rammevilkår. Men det er lite forskning på hva dette har å si for deltakelse i idretten i ungdomstiden.
Gonzales, C.G. (2023)	Gender information and perceived quality: An experiment with professional soccer performance	Hensikten var å empirisk teste om individer vurderer kvaliteten på fotballprestasjoner for kvinner og menn ulikt, hvis de ser kjønnnet til spillerne.	N=613 Menn og kvinner fordelt i en kontroll gruppe og en behandlingsgruppe	Kvantitativ – Regresjonsanalyse	Deltakerne som vurderte videoene for menn og kunne tydelig se kjønnnet vurderte dem høyere enn kvinner.	Kjønnnet informasjon har noe å si for hvordan man ser på kvaliteten på prestasjonen til kvinner og herre.
Leonsen, M. Ø et al (2021)	Den sakrale og den profane fotballen – om forskjeller i medias dekning av kvinne -og herrefotball på Sørlandet	Diskuterer kjønnede framstillinger i medias dekning av fotball på Sørlandet ved å analysere to aviser: Fædrelandsvennen og Agderposten.	Et herrelag og et damelag i regionen på Sørlandet	Analyse - Innsamling av medieoppslag fra de ulike avisene	Undertemaene i artikkelen: 1. Fotball i lokalsamfunnet. 2. Kvinnefotballen vinkles negativ, herrefotballen positivt. 3. Flate beskrivelser VS. rekonstruerte drama. 4. Triviell rapportering VS. Fotballfaglig seriøsitet	Det er konkludert at det er kjønnnet mønster i mediedekningen i avisene på Sørlandet.

Diskusjon

Studien baserer seg på tre artikler som omhandler forskjeller mellom herre og kvinnefotball. Disse skal bidra til å svare på problemstillingen som er satt i ved studien. To av artiklene er av norsk opprinnelse, mens den tredje er internasjonal. Til tross for at problemstillingen fokuserer på norsk kvinnefotball, har jeg valgt å inkludere den internasjonale artikkelen, da den har generaliserbar relevans for å belyse forskjeller i norsk fotball mellom kjønnene. Den internasjonale artikkelen er generaliserbar i den forstand at kvinnefotballen internasjonalt er mindre enn herrefotballen, selv om kvinnefotballen internasjonalt er en annen verden enn i Norge. Mediedekningen har f.eks. blitt bedre og mer seriøs på kvinnesiden. I engelske aviser er det blitt mer fokus på kvinnes ferdigheter på banen og antall artikler fra 2015 til 2019 hadde seksdoblet seg (Durham University, 2023). Artikkelen tar sikte på å vurdere spillere både når kjønn er kjent og når det ikke er det, for å undersøke hvilken innvirkning kjennskap til kjønn har på evalueringen av en prestasjon. Gjennomgangen av artiklene viser at kvinnefotball generelt blir nedprioritert, oppfattet som mindre betydningsfull og ansett for å være av lavere kvalitet sammenlignet med herrefotball.

Diskusjonsdelen av studien vil bli strukturert med undertemaer som gjenspeiler de sentrale funnene fra de brukte artiklene. Studiens overordnede problemstilling som vil bli utforsket gjennom diskusjon av temaer som mediedekning, interesse og kunnskap om kvinnefotball, samt konvensjonelle oppfatninger om kvinnefotball.

6.1 Metodediskusjon

De tre artiklene benytter ulike forskningsmetoder, inkludert kvantitative, kvalitative og analysemetoder med innsamling av medieoppslag. Selv om metodevalgene er ulike, er innholdet og temaet i de artiklene relevant for problemstillingen i denne forskningen, og derfor ble de inkludert. På grunn av begrensede forskningsbidrag på dette området i Norge, var utvalget av tilgjengelig litteratur begrenset, noe som understreker behovet for videre forskning på dette området. I metodisk tilnærming blir den opprinnelig planen for studien forklart. Grunnen til at den opprinneligplanen blir nevnt og forklart er for å vise til hvordan denne studien kunne blitt mer presis og fått andre resultater for forskningen ved å gjøre kvalitative intervju av opplevelsen til kvinnelige spillere om likheter og muligheter mellom kvinner og menn norsk i fotball.

I artikkelen "Fotball som kjønnets mulighetsrom" er datamaterialet innhentet gjennom etnografisk feltarbeid, som representerer en systematisk studie av menneskers atferd i en kulturell kontekst. Studien omfattet to jentelag i alderen 14-15 år, nærmere bestemt Ringstad idrettsklubb fra en mindre kommune og Bergby idrettslag fra en større by. Begge lagene ble beskrevet som breddelag av både trenere og spillere. I analysen ble det benyttet semistrukturerte intervjuer basert på en intervjuguide. Totalt ble det intervjuet 16 spillere, 8 fra hvert lag. På grunn av omorganisering i lagene ble 10 av spillerne intervjuet to ganger, noe som resulterte i totalt 26 intervjuer utført med 16 jenter. I tillegg ble hovedtrenerne fra begge lagene intervjuet angående lagene og klubbene. Hovedtemaene for spillerintervjuene inkluderte bakgrunn, fotballhverdag, fotballinteresse, kjønn og organisering i klubben. Samtlige temaer ble dekket, men materialet varierte blant spillerne avhengig av hvordan samtalen utviklet seg (Persson, Stefansen & Strandbu, 2020).

I artikkelen Gender information and perceived quality: An experiment with professional soccer performance er det blitt utført et eksperiment der det er blitt valgt ut 10 videoer fra klubber og landslagskamper for både kvinner og herrer fra 2019. Det er blitt brukt målgevende situasjoner som UEFA (Union of European Football Associations) eller FIFA (Fédération Internationale de Football Association) har satt som høydepunkter for sesongen. Videoene som er utvalgt i dette eksperimentet har fotballspillere fra Champions League, og videoene er noen av de mest sette målene på TV og i sosiale medier. Videoene ble manipulert slik at det ikke er mulig å se hvilket kjønn det er. Det ble opprettet to grupper, en kontrollgruppe og en behandlingsgruppe. Kontrollgruppen hadde 290 deltakere som fikk se 10 videoer med kvinner og menn hvor de tydelig kunne se kjønnets til spilleren. I behandlingsgruppen var de 323 deltakere som fikk se de samme videoene, men disse var manipulert slik de ikke kunne se kjønnets på spillerne. Mechanical Turk (MTurk) er en nettbasert plattform som ble brukt for å rekruttere deltakere. Deltakerne skulle gjennomføre en spørreundersøkelse beregnet til å ta 5 minutter. Det var en undersøkelse om fotball. De gjennomførte undersøkelsen før de vurderte videoene. De ga informasjon om alder, kjønn og land. De fikk spørsmål som ser du på fotball, driver du med fotball daglig? Foretrekker du fotball med menn eller kvinner? Deltakerne skulle vurdere spillernes prestasjon etter hver video. De skulle gi en skala fra 1 til 5 hvor 1 er dårlig og 5 er utmerket. De skulle også si om de ville betalt for å se kampen eller ikke (Gonzalez et al., 2023).

I artikkelen "Den sakrale og den profane fotballen" ble det benyttet det digitale mediearkivet «A-tekst» for å samle inn datamaterialet til analysen. Gjennom bruk av A-tekst hadde forskerne

mulighet til å samle alle medieoppslagene om Amazon og Jerv FK fra de to avisene de valgte for forskningen. De analyserte to av de største avisene på Sørlandet, Fædrelandsvennen og Agderposten. Studien fokuserte på kvinnefotballaget Amazon og herrefotballaget Jerv, begge basert i Grimstad. Formålet med å bruke de to største avisene var å undersøke dekningen av de lokale lagene og få innsikt i hvordan dekningen varierte med tanke på kjønn og fotball. For å samle mest mulig avisutklipp fra den aktuelle perioden (2014 til 2017), benyttet forskerne ulike søkeord og kombinasjoner, blant annet "Amazon Grimstad", "Amazon fotball", "Jerv" og "FK Jerv". I tillegg søkte de også opp navnene på spillere og trenere som ble dokumentert hyppigst i de opprinnelige søkene, for å inkludere flere relevante treff i analysen (Leonsen & Skarpenes, 2021).

6.2 Begrunnelse for valg av artikler

Begrunnelsen for valg av disse tre artiklene er at de er relevante for problemstillingen som er definert for denne forskningen. En av artiklene er ikke spesifikt rettet mot norsk fotball, men dens generaliserbarhet i forhold til temaet kjønn og idrett bidrar likevel til å besvare problemstillingen. Artiklene som er inkludert, er relevante for å belyse problemstillingen i denne studien, da de hver for seg behandler temaer som omhandler forskjeller mellom kvinne- og herrefotball. Disse artiklene bidrar til å undersøke hvordan tradisjonelle normer og verdier påvirker samfunnets syn på kvinnefotball. Gjennom å adressere ulike aspekter ved likestilling innenfor fotballen, bidrar innholdet i disse artiklene til å gi svar på den overordnede problemstillingen.

6.3 Mediedekning

Artikkelen "Den sakrale og den profane fotballen – om forskjeller i medias dekning av kvinne- og herrefotball på Sørlandet" tar for seg mediedekningen av Jerv herrelaget og Amazon damelaget i regionen på Sørlandet. Gjennom en tabell i studien presenteres antall artikler fra to forskjellige aviser på Sørlandet: Agderposten og Fædrelandsvennen. Totalt antall artikler var 3145 saker. Av disse utgjorde 87,5% av mediedekningen Jerv, mens de gjenværende prosentene var viet Amazon (Leonsen & Skarpenes, 2021).

Tabell 4: Oversikt fra Fædrelandsvennen og Agderposten

Fædrelandsvennen	Amazon	Jerv		Agderposten	Amazon	Jerv
2016	20	268		2016	75	689
2015	12	288		2015	94	717
2014	70	251		2014	122	539

(Tabell hentet fra Leonsen & Skarpenes, 2021)

I studien fra Sørlandet ble det brukt artikler fra perioden 2014-2016, da Amazon rykket ned fra toppserien. Selv i perioden da de var i toppserien, var det minimal mediedekning og innlegg om laget eller klubben i avisene. De artiklene som omhandlet Amazon, var generelt negative og fokuserte til tider ikke på selve laget Amazon. Studien avdekket at det var særlig fokus på den dårlige økonomien i klubben, og at banken ikke ønsket å støtte laget på samme måte som de allerede støttet herrelagene i området. Banksjefen mente at kvinnefotballen måtte utvikles mer før de kunne gi sin støtte til klubben (Leonsen & Skarpenes, 2021). Toppserien representerer det høyeste nivået en kvinnelig fotballspiller kan oppnå i Norge (Holm & Aune, 2023), og dette er en drøm for mange kvinnelige fotballspillere. Med dette i betraktning, kunne interessen for kvinnefotball vært større både i regionen og i samfunnet generelt?

Det fremkommer i studien flere artikler med negative innlegg om det lokale damelaget. I tillegg har det vært tilfeller der motstanderne har fått mer oppmerksomhet enn det lokale laget, noe avisene burde hatt mer fokus på. Det ble påpekt at avisene ikke utnyttet mulighetene de hadde til å publisere positive artikler om laget eller klubben (Leonsen & Skarpenes, 2021).

På den annen side har artiklene om herrelaget Jerv hatt en mer positiv omtale i avisene. Kun positive artikler har blitt publisert, og kampreferatene har vært utfyllende og kunnskapsrike, med beskrivelser av målsjanser og mål. Dette står i kontrast til dekningen av kvinnelaget Amazon, som har vært mindre detaljert og i mindre grad fokusert på spillernes prestasjoner. Et eksempel fra Agderposten fra en Jerv-kamp. Dette var en kvalifiseringskamp (Leonsen & Skarpenes, 2021).

«Noen minutter tidligere var han hovedrolleinnhaveren i tidenes thriller blant 1.750 elleville tilskuere på Levermyr. (...) Overtiden på fem minutter var løpt ut. Så fikk Ohi Omoijuanfo sendt avgårde et innlegg fra venstre siden. Ballen strøk forbi innbytter

Jakob Toft før den traff brystet til kaptein Andersen – og gikk videre inn i nettmaskene. 5.26 minutter på overtid sørget veteranen for å sende Jerv til en historisk kvalik og Follo ned i 2.divisjon» (Leonsen & Skarpenes, 2021, s. 14).

I studien blir det påpekt at begge lagene deltok i kamper som var avgjørende for plasseringen i divisjonssystemet for den påfølgende sesongen. Til tross for lik betydning av kampene, presenterte avisene dem på helt ulik måte (Leonsen & Skarpenes, 2021). Eksempelet ovenfor fremheves hvordan Agderposten dekket kampene til Jerv og spillerne på laget. Artikkelen var utfyllende og preget av positivt ladet språkbruk, i motsetning til artiklene om Amazon som bar preg av negativt ladet språk og hadde minimale beskrivelser av kampens hendelser (Leonsen & Skarpenes, 2021). Språket som ble brukt i artiklene om lagene illustrerte tydelige forskjeller. Flere eksempler ble trukket frem i studien der Jerv fikk positive vinklinger og detaljerte beskrivelser av både fotballspillet og spillerne på laget. Noen av disse beskrivelsene inkluderte referanser til "vakre driblinger", "enorme rykk" og "elegante chipp". I tillegg var det omfattende beskrivelser av målene som Jerv presterte i kampene (Leonsen & Skarpenes, 2021). Eksempler på slike beskrivelser for Jerv inkluderte setninger som: "Deretter satt Ohi ballen i mål etter en glitrende enkeltmannsprestasjon. Spissen dro av hele venstre side til Levanger før han chippet ballen over keeper (...) Etter 86 minutter trikset innbytter Joachim Edvardsen seg forbi Levangers forsvar på praktfullt vis" (Leonsen & Skarpenes, 2021, s. 15).

«Grimstad-laget tok ledelsen etter 20 minutter i en sjansefattig førsteomgang da Christopher MacConnacher slo et langt innlegg mot Alexander Lind. Med en levangerkeeper på halvdistanse headet toppscorer ballen i en lekker bur over den utrusende målvakten, og scorer dermed sitt niende mål for sesongen» (Leonsen & Skarpenes, 2021, s. 15).

Selv om journalistene ikke presenterer idrettsfaglig kvalitet, evner de å beskrive og fremheve herrefotballen og deres spill gjennom bruk av adjektiver og fotballsjargong. For kvinnene derimot, er beskrivelsene flate og det vises minimal interesse for å beskrive deres fotballprestasjoner med adjektiver og positive vinklinger. Selv om det finnes unntak der kvinnelige spillere har fått beskrivelser på linje med hva herrelaget får, er slike tilfeller sjeldne. Beskrivelsene av Amazon-spillerne har vært kortfattede, for eksempel som "den hurtige kantspilleren", "den tøffe vingen" og at keeperen har vært "fantastisk i mål" (Leonsen & Skarpenes, 2021, s. 15).

Studien presenterer en hendelse fra en kamp mot Arna-Bjørnar i en hjemmekamp for Amazon, der en spiller fra Amazon selv beskriver et av målene som et av sine fineste. Agderposten omtaler dette målet som et "drømmemål", men beskriver det på følgende måte: "Kristine Meland klinket til fra 20 meter og utlignet 25 minutter ut i kampen som endte med 1-3 tap for Grimstad-laget på Levermyr fredag" (Leonsen & Skarpenes, 2021). Selv med gode prestasjoner fra kvinnesiden er beskrivelsene korte og fokuset på det som er mindre bra som at resultatet den kampen endte med 1-3 tap.

Denne analysen av mediedekningen knyttes til begrepet habitus og hvordan den innvirkningen på samfunnets oppfatning av kvinnefotballen. Den tradisjonelle forståelsen av fotball er at den er mannsdominert som er et resultat av kulturelle normer og verdier. Dette kan resultere i en automatisk tendens til å anse herrefotball som mer betydningsfull og engasjerende enn kvinnefotball. Medieaktører som journalister og redaktører, som selv er formet av den samme kulturelle habitus, kan ubevisst prioritere herrefotballen i sine redaksjonelle valg. Videre kan habitus overføres og forsterkes gjennom nye generasjoner, der barn og unge eksponeres for de samme tradisjonelle forestillingene om fotball.

Kvinnefotballen har tradisjonelt blitt gitt mindre betydning, og påvirkningen fra nye generasjoner som oppfatter herrefotballen som overlegent, bidrar til en økt prioritering av herrefotballen i mediedekningen sammenlignet med kvinnefotballen. Denne dynamikken illustrerer hvordan habitus påvirker samfunnets oppfatning av og prioritering av kvinnefotballen, og hvordan denne oppfatningen forsterkes og videreføres gjennom generasjonene (Aanesen, 2021; Jenkins, 1992, s. 46).

6.4 Interessen og kunnskapen for kvinnefotball

I dette avsnittet skal interessen og kunnskapen om kvinnefotball diskuteres. I artikkelen "Fotball som kjønnets mulighetsrom" ble to jentelag fra ulike byer intervjuet. Under intervjuet ble jentene spurt om deres interesse for elitefotball og om de ser fotballkamper på TV. Svarene varierte, noen av jentene fulgte med på både kvinne- og herrefotball, mens andre kun fulgte med på herrefotball, og noen hadde ingen interesse for fotball generelt. Det kom også frem at enkelte av de som kun fulgte med på herrefotball opplevde kvinnefotball som kjedelig å se på. En av jentene uttrykte i intervjuet at hun følte at kvinnefotballen ble tatt mindre seriøst, noe som påvirket hennes interesse for å følge med. Hun uttalte også at herrefotballen var mer spennende og underholdende, og dette synspunktet ble delt av flere andre jenter som deltok i intervjuet

(Persson, Stefansen & Strandbu, 2020). Videre ble deltakerne spurt om de opplevde forskjeller i hvordan jenter og gutter spiller fotball. Jentene beskrev at menn og gutter ofte var raskere, sterkere og teknisk dyktigere enn kvinner og jenter. Dette ble knyttet til underholdningsverdien som tidligere ble nevnt, at herrefotballen oppfattes som mer spennende og morsom for dem. Noen av jentene hadde imidlertid en motsatt oppfatning, og mente at kvinnefotball var den mest underholdende. De beskrev jenter og kvinner som tøffere enn gutter og menn, da de mente at guttene ofte "filmet" og la seg ned, mens jentene kunne takle tøffere situasjoner og fortsette å spille (Persson, Stefansen & Strandbu, 2020).

De samme jentene synes også som de andre at guttene er mer tekniske og sterkere. Det er et etablert faktum at gutter og menn generelt har bedre fysisk ytelse enn jenter og kvinner, noe som kan tilskrives biologiske forskjeller. Biologisk sett vil gutter og menn oppleve økt styrke og hastighet når de går gjennom puberteten, ettersom testosteronnivået øker (Berg, 2022). Imidlertid reiser dette spørsmål om hvorvidt menn og gutter er bedre i idrett enn kvinner og jenter utelukkende på grunn av disse biologiske forskjellene (Persson, Stefansen & Strandbu, 2020). Disse tankene jentene kommer med kan kobles opp mot tradisjonelle kjønnsroller. Historisk sett har menn blitt tilskrevet roller som store, sterke og raske, noe som har rettferdiggjort deres deltakelse i fysisk arbeid og idrett, mens kvinner har blitt assosiert med omsorgsoppgaver og huslige plikter, «kvinner skulle føde og stå bak komfyren» Disse tradisjonelle kjønnsrollene har kanskje fortsatt en viss innflytelse i dagens samfunn, noe som kan bidra til at herrefotball fortsatt prioriteres fremfor kvinnefotball. Idrett har tradisjonelt sett vært dominert av menn, og kvinners muligheter til å delta på lik linje med menn har vært begrenset og preget av en lang kamp for likestilling (Helseth, 2006). Siden idretten kom til Norge, har den vært ment for mannfolk. Det har vært en lang kamp for kvinners muligheter til å drive med idrett på lik linje som mennene. Det er fortsatt spor etter kvinneidrett og mannsidrett. Kvinner har en annerledes kroppsbygning enn menn, så de skulle ikke utsettes for anstrengende fysisk aktivitet. Det inngikk både i utholdenhetsidretter og idretter hvor det var behov for kraft og styrke. Kvinnekroppen passet for gymnastikk og dans og etter hvert ble det også tillatt med blant annet håndball, tennis og kunstløp. Det var uaktuelt for kvinner å drive med mannlige idretter som kunne utvikle mannlige egenskaper (Von der Lippe, 2001, s.123-125).

I artikkelen fra Sørlandet om mediedekningen mellom Amazon og Jerv kommer det tydelig frem en mangel på kunnskap om laget og spillerne i Amazon. Et eksempel på dette er etter en

seriekamp mot Klepp hvor det ble rapportert i en artikkel i Fædrelandsvennen at Gry Tofte Ims scoret utligningsmålet, til tross for at det var en spiller fra Klepp som scoret målet. Den spilleren som faktisk scoret for Amazon, var Silje Blakstad. Et annet tilfelle illustrerer dette ytterligere, da etter en seriekamp mot Avaldsnes hvor fokuset i en sak var på Avaldsnes og ikke på Amazon. Overskriften til artikkelen, "Slo Amazon etter turbulent uke", dreide seg om treneren til Avaldsnes som hadde gått av. Det viser en tendens hos avisene på Sørlandet til å hovedsakelig skrive om motstanderlaget fremfor å gi oppmerksomhet til laget fra sin egen region (Leonsen & Skarpenes, 2021). Dette eksemplifiserer den marginale betydningen som damelaget på Sørlandet har for sin region, samt avisenes manglende kunnskap om klubben.

I tillegg viser rapporteringen fra Sørlandet en lav grad av interesse for det lokale damelaget. Under kvalifiseringen mot Sarpsborg 08 for å beholde plassen i Toppserien, ble det skrevet en artikkel som argumenterte for at det var behov for å ha laget i førstedivisjon heller enn i Toppserien, for å redusere gapet til andre lag i lavere divisjoner. Fokuset i artikkelen lå ikke på kampresultatene eller målene som ble scoret, til tross for at det var kamper om å beholde plassen i Toppserien eller rykke ned til førstedivisjon (Leonsen & Skarpenes, 2021). Dette fremhever den manglende interessen for det lokale damelaget på Sørlandet. Det kan diskuteres om samme argument blitt brukt for et lag som skulle spille om å beholde plassen sin i eliteserien eller ikke. Dette kan kobles opp mot kjønnsrolleteorien som går tilbake i tid hvor kvinnefotball kun var for underholdning. Her blir ikke Amazon tatt alvorlig av den lokale avisen.

Videre, i en annen studie hvor jenter ble spurt om de følger idrettsstjerner eller idrettsprofiler på sosiale medier, kom det frem at de fleste nevnte mannlige utøvere i fotball og andre idretter, mens det var få som sa de fulgte kvinnelige utøvere. Dette indikerer en ubalanse i oppmerksomheten og anerkjennelsen som kvinnelige utøvere mottar sammenlignet med mannlige utøvere. Til tross for prestisjetunge utmerkelser som Ada Hegerberg og Cristiano Ronaldo har mottatt, som for eksempel tittelen "verdens beste fotballspillere" og tildelingen av Gullballen, har det vært ulik behandling i mediedekningen. Hegerberg ble blant annet bedt om å "twerke" da hun mottok prisen, noe som reiser spørsmål om hvorvidt mannlige fotballspillere har blitt møtt med lignende kommentarer (NRK, 2018).

Dette kan forstås i lys av begrepet habitus. I denne konteksten reflekterer habitus den dyptliggende oppfatningen i samfunnet om at kvinnefotball og kvinnelige fotballspillere ikke besitter samme verdi eller status som sine mannlige kollegaer (Aanesen, 2021;

Jenkins, 1992, s. 46). Et eksempel som illustrerer denne oppfatningen er situasjonen der Hegerberg blir spurt om å utføre twerking på scenen etter å ha blitt kåret til verdens beste kvinnelige fotballspiller og deretter le det bort, er en tydelig bekreftelse på samfunnets syn på kvinnefotball. Det antas at kvinnefotball ikke har samme betydning, anerkjennelse eller prestisje som herrefotball.

6.5 Konvensjonell visdom på kvinnefotball

I intervjuene med jentene fremstår kvinnefotballen som svært usynlig. Flertallet av jentene i denne studien oppga at de så på fotball på TV sammen med fedre og brødre. De fleste menn og gutter som viser interesse for fotball, har ofte et favorittlag i England, og denne preferansen blir ofte påvirket av familiens preferanser, spesielt faren. Det er vanlig at sønner og døtre følger farens fotballag som supportere, og dette kan utvikle seg til å bli en "familiegreie", noe som ble tydelig fremhevet i intervjuene. Fotball blir dermed en felles familieaktivitet, både for jenter og gutter, noe som bidrar til å undertrykke interessen for kvinnefotball (Persson, Stefansen & Strandbu, 2020).

Selv om jentene selv driver med fotball, viser det seg at interessen for å se på kvinnefotball er lavere enn for herrefotball. Det kommer ikke frem noen negativ omtale av kvinnefotball i familiene, men interessen for denne delen av sporten er likevel begrenset. Det virker å være en iboende antakelse om at det er herrefotballen som er den naturlige og forventede formen for fotball å følge med på (Persson, Stefansen & Strandbu, 2020).

Dette paradokset kan relateres til det faktum at det kanskje er mer relevant for jenter å følge med på kvinnefotball, gitt at de selv er jenter og dermed kan ha større mulighet til å lære og bli inspirert av kvinnelige utøvere med lignende forutsetninger. Denne atferden kan knyttes til habitus, som tidligere ble diskutert i teoridelen. Habitus refererer til det miljøet man vokser opp i og de påvirkningene man mottar fra dette miljøet. I dette tilfellet er det vanlig at jenter har fedre og brødre som følger et favorittlag, og dermed blir det naturlig for dem å følge det samme laget. Siden fedre og brødre ofte heier på herrelag, prioriteres herrefotballen fremfor kvinnefotballen som et resultat av disse påvirkningene (Aanesen, 2021; Jenkins, 1992, s. 46).

En annen faktor som bidrar til at herrefotball har flere seere enn kvinnefotball, er den tildelte sendetiden på ulike TV-kanaler. Ofte får herrefotballen de beste sendetidene, mens kvinnefotballkamper ofte vises midt på dagen på lørdager. Toppseriekampene har faste

sendetider på lørdager, vanligvis kl. 15.00, et tidspunkt hvor mange allerede har andre planer og ikke har muligheten til å følge med på kampene. Herrene har derimot ofte kamper søndag kveld, et tidspunkt hvor mange er hjemme og har mindre planer før en ny uke (Persson, Stefansen & Strandbu, 2020). Det fremkom også i intervjuene med jentene at en av dem ikke visste at det norske kvinnelige landslaget var gode i fotball før etter å ha drevet med fotball i 10 år. Hun ble først klar over hvor dyktige spillerne på det norske kvinnelandslaget var, og hvilke prestasjoner de hadde oppnådd tidligere. Dette eksempelet illustrerer den generelle usynligheten til kvinnefotballen i Norge. Til tross for at det norske kvinnelandslaget har hatt bedre prestasjoner enn herrelandslaget, med OL-gull og bronse samt deltakelse i alle VM og flere medaljer, er kvinnefotballen fortsatt mindre synlig og mindre kjent blant fotballinteresserte (Holm & Aune, 2023; Persson, Stefansen & Strandbu, 2020).

Den lave synligheten og oppmerksomheten rundt kvinnefotballen kan bidra til den generelt lave interessen for denne idretten. Mens herrenes VM ofte får stor oppmerksomhet i form av nyhetsdekning, reklamer og innlegg, får kvinnenes VM ofte mindre oppmerksomhet og dekning i media, og blir dermed ikke like synlig for det fotballinteresserte publikumet (Persson, Stefansen & Strandbu, 2020). Flere av jentene nevnte også at forskjellsbehandlingen mellom kjønnene var større innen fotball sammenlignet med andre idretter som håndball. Håndball har tradisjonelt vært ansett som en "kvinneidrett" i motsetning til fotball som har vært forbeholdt menn. Dette kan ha ført til at håndballjentene har fått mer oppmerksomhet sammenlignet med fotballjentene. En av jentene, som hadde erfaring med å spille både håndball og fotball i samme klubb, bemerket at kjønnsforskjellene var mindre markante innen håndball enn innen fotball (Persson, Stefansen & Strandbu, 2020).

Dette kan relateres til både habitus og kjønnsrollemodellen. Gjennom oppveksten og miljøet har jentene blitt eksponert for informasjon om herrespillere og deres prestasjoner, mens informasjonen om kvinnelige fotballspillere har vært begrenset. Dette videreføres til habitus, som er den miljøpåvirkningen som overføres fra generasjon til generasjon, og som bidrar til at kvinnefotballen forblir usynlig i Norge sammenlignet med herrefotballen (Aanesen, 2021; Jenkins, 1992, s. 46).

I intervjuene med jentene fremkommer det at fotball i stor grad oppfattes som et fritidsprosjekt inntil en annen arena krever mer tid fra dem. Denne oppfatningen gjelder imidlertid ikke for guttene i klubben. Dette var særlig tydelig i én av klubbene som ble inkludert i studien, Bergby.

Forskjeller som ble påpekt inkluderte mer tilrettelegging for guttene sammenlignet med jentene. Jentene nevnte spesifikke fordeler som guttelaget hadde, slik som felles buss til kamper ved lengre reiser, ukentlige måltider, tilgang til den beste treningsbanen, mens jentelagene om vinteren ble tildelt en bane med dårlige forhold, noe som påvirket treningsopplevelsen negativt på grunn av isdannelse. Andre fordeler som guttene fikk inkluderte klær, utstyr og tilgang til klubbens anlegg. Samtlige av jentene rapporterte om denne skjevheten i tilrettelegging og goder mellom kjønnene (Persson, Stefansen & Strandbu, 2020).

Disse beskrivelsene av ulikhetene mellom jentene og guttene kan knyttes til kjønnsrollemodellen, hvor de tradisjonelle kjønnsrollene og -oppfatningene fremdeles er tydelige. Historisk sett har idrett vært forbeholdt menn, mens kvinner har hatt begrenset tilgang til idrett og ofte har blitt sett på som underholdning (Teigen & Svartdal, 2023). Trenerne som ble intervjuet kunne bekrefte det jentene fortalte, og i samfunnet er det en utbredt oppfatning om at guttefotballen er mer suksessfull og derfor er det bedre å satse på gutter og menn enn jenter og kvinner, som ofte bare forventes å drive med fotball som en fritidsaktivitet inntil de ikke har tid til det lenger (Persson, Stefansen & Strandbu, 2020).

6.6 Videomanipulering

I artikkelen til Gonzalez et al., studie var hensikten å undersøke om individer vurderer kvaliteten på fotballprestasjoner ulikt for kvinner og menn, avhengig av om de kunne se kjønnen til spillerne. Resultatene fra eksperimentet indikerte at deltakerne i kontrollgruppen vurderte herrespillerne høyere enn kvinnene. Imidlertid ga deltakerne i behandlingsgruppen en jevnere vurdering av spillerne når de ikke kunne se kjønnen deres (Gonzalez et al., 2023).

Studien påpeker at kunnskapen om spillerens kjønn påvirker vurderingen av prestasjonen og kvaliteten, og denne påvirkningen kan knyttes til kjønnsroller og stereotyper. Videre antyder funnene i studien at oppfatningen av kvaliteten på kvinnelige fotballspillers prestasjoner blir influert av samfunnets syn på kvinnelige utøvere. Dette kan igjen bidra til å opprettholde ulikheter i fotballen basert på kjønn (Gonzalez et al., 2023).

I historien om kvinner i idretten og deres sosiale roller har det eksistert en kontekst som påvirker dagens syn på kvinnelige prestasjoner i idrett, spesielt innen fotball, som historisk sett har vært dominert av menn (Teigen & Svartdal, 2023). Dette eksperimentet demonstrerer at forskjellen i vurderingene av kvinnelige og mannlige prestasjoner ikke skyldes selve kvaliteten på

utførelsen, men snarere samfunnets persepsjon av de ulike kjønnene. Menn vurderer kvinnelige prestasjoner lavere når de er klar over at de observerer en kvinnelig utøver (Gonzalez et al., 2023).

Begrepet "konvensjonell visdom" blir brukt i artikkelen for å beskrive oppfatningen om at mannsidrett er overlegen kvinneidrett på flere områder, inkludert fanskare, seertall, mediedekning, sponing og investering. Dette fenomenet er ofte begrunnet i historiske kjønnsroller, som tidligere nevnt i studien. Resultatene fra eksperimentet utfordrer denne konvensjonelle visdommen ved å vise at kvinnelige prestasjoner ikke oppfattes som dårligere når kjønn til utøveren er uklart i videoopptak. Dette indikerer at kvinneidrett ikke har fått den økonomiske støtten den fortjener, og resultatene kan bidra til å øke investeringene i kvinneidrett, spesielt innen fotball (Gonzalez et al., 2023). Videre foreslår forskerne økt eksponering av kvinnefotball i media og på TV som en strategi for å endre den konvensjonelle oppfatningen av at mannsidrett er overlegen kvinneidrett (Gonzalez et al., 2023).

Deltakerne i denne artikkelene vurderte de kvinnelige spillerne dårligere enn herrespillerne når de kunne se hvilket kjønn som utførte en prestasjon. Dette kobles opp mot kjønnsrolleteorien. Kvinne og mann blir plassert i tradisjonelle roller som samfunnet har bestemt kjønnene hører til (Teigen & Svartdal, 2023). Det samme kommer frem her når de som er kjønn gir dårligere vurdering til kvinnene, i forhold til de som ikke kunne se kjønn som ga tilnærmet lik vurdering på kvinnene og mennene i artikkelen (Gonzalez et al., 2023).

Konklusjon

Problemstillingen i denne studien er: Hvordan påvirker tradisjonelle normer og verdier samfunnets syn på kvinnefotball i Norge. Det ble gjennomført et litteratursøk for å finne relevant data for å kunne besvare problemstillingen i oppgaven.

Basert på denne studien om kjønnsforskjeller i norsk fotball, konkluderes det med at det er betydelige ulikheter fortsatt eksisterer mellom kvinner og menn innen idretten. Forskningsresultatene indikerer en tydelig kjønnsbasert segregasjon, hvor herrefotballen mottar langt større oppmerksomhet i media og samfunnet sammenlignet med kvinnefotballen. Til tross for at kvinnefotballen når høye prestasjonsnivåer enn herrefotballen i Norge. Denne ubalansen forsterkes av samfunnsmessige faktorer som habitus og miljøpåvirkning, hvor jenter naturlig rettes mot herrefotballen som et resultat av familiære og sosiale påvirkninger.

Eksperimentelle funn avslører også en tendens til å underkjenne prestasjonene til kvinnelige fotballspillere sammenlignet med sine mannlige motparter. En indikasjon på dyptliggende holdninger om det kvinnelige kjønnets manglende styrke innen idretten. Denne fordømmen påvirker også unge jenter i fotballmiljøet, som opplever ulikhet i fordeler og prioriteringer sammenlignet med gutter på samme alderstrinn, noe som kan undergrave deres tro på en fremtidig karriere i fotball.

Basert på resultatene i denne studien kan det konkluderes med at tradisjonelle normer og verdier har en påvirkning på samfunnets syn på kvinnefotball i Norge. Resultatene fra alle artiklene viser tydelig at kvinnefotballen er av mindre betydning for samfunnet som videre har noe å si for hvor seriøst kvinnefotballen oppleves. Habitus og kjønnsrollemodellen bidra til å tydeliggjøre de tradisjonelle rollene kvinner og menn har i samfunnet og hvordan samfunnet fortsatt setter roller etter hvilket kjønn man er.

Denne studien understreker behovet for ytterligere forskning på området og en fortsatt innsats for å fremme likestilling i idretten, spesielt innen fotballen. Det anbefales å gjennomføre kvalitative studier med intervju av kvinnelige fotballspillere fra Toppserien for å belyse deres opplevelser av ulikheter mellom Toppserien og Eliteserien. Dette vil bidra til en dypere forståelse av utfordringene kvinnelige fotballspillere står overfor og informere tiltak for å gi dem like muligheter og anerkjennelse som sine mannlige kolleger.

Referanseliste

- Aanesen, K. H. (2021, 23. mai). Bourdieu om kapitalformer og habitus. NDLA. <https://ndla.no/article/31449>
- Berg, J.P. (30. juni 2022). *Kjønns hormoner*. <https://sml.snl.no/kjønns-hormoner>
- Bourdieu, P. (1999). *Meditasjoner*. Pax forlag.
- Carlos Gomez-Gonzalez, Helmut Dietl, David Berri & Cornel Nesseler (2023). Gender information and perceived quality: An experiment with professional soccer performance, *Sport Management Review*, 27:1, 45-66, DOI: [10.1080/14413523.2023.2233341](https://doi.org/10.1080/14413523.2023.2233341)
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg.). Gyldendal akademisk.
- De nasjonale forskningsetiske komiteene. (2021). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. Forskningsetikk. Hentet 04.04.2024 <https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora/>
- Durham University. (2023, 6. Juli.). *Media coverage of women's football on the rise*: <https://www.durham.ac.uk/research/current/research-news/2023/07/media-coverage-of-womens-football-on-the-rise/>
- Friberg, F. (Red.). *Dags för uppsats* (utg.3.). Studentlitteratur.
- Helseth., H. (2006). Damene tar ballen. Hentet fra kvinnehistorien: <https://www.kvinnehistorie.no/artikkel/t-8165>
- Holm, J. & Aune, T. (28. februar 2023). *Norsk fotball*. Store Norske Leksikon. Hentet 5. mars 2024. https://snl.no/norsk_fotball
- Høyskolen i innlandet. (u.å.). Hva er en vitenskapelig artikkel. Hentet 23 november 2023. <https://www.inn.no/bibliotek/soeke/vitenskapelig-artikkel/#toc4>
- Jenkins, Richard. *Pierre Bourdieu*, Taylor & Francis Group, 1992. *ProQuest Ebook Central*, <https://ebookcentral.proquest.com/lib/uisbib/detail.action?docID=178135#>
- Kunnskapsbasert praksis. (2021). Helsebiblioteket. Hentet 04.04.2024 <https://www.helsebiblioteket.no/innhold/artikler/kunnskapsbasert-praksis/kunnskapsbasertpraksis.no>
- Landsorganisasjonen i Norge (7, mars, 2023). *Fortsatt lang vei til likestilling i dretten*. Hentet 9 april 2024 fra <https://www.lo.no/hva-vi-mener/et-likestilt-arbeidsliv/nyheter-om-likestilling/fortsatt-lang-vei-til-likestilling-i-idretten/>
- Leonsen, M & Skarpenes, O. (2021). *Den sakrale og den profane fotballen -om forskjeller i medias dekning av kvinne-og herrefotball på Sørlandet*. Tidsskrift for Kjønnforskning, 45(1), 6-20.
- NRK-SPORT (4. desember 2018). *Seerne raste etter «twerke» stunt for Hegerberg*. Hentet 9 april 2024 fra <https://www.nrk.no/sport/seerne-raste-etter-twerke-stunt-mot-hegerberg-1.14323716>
- Page, M.J.et al. PRISMA 2020 Explanation and Elaboration: Updated Guidance and Exemplars for Reporting Systematic Reviews. *British Medical Journal*, 372, N160. <https://doi.org/10.1136/bmj.n160>
- Parsons, T., 1951: *The social system*. Glencoe, Illinois: The Free Press
- Persson, M., Stefansen, K., & Strandbu, Å. (2020). *Fotball som kjønnets mulighetsrom*. Tidsskrift for Kjønnforskning, 44(3), 231-245.
- PLNORGE. (2023, 19. mai). *Blant verdens beste betalte – så mye tjener Håland*. Hentet 9. april 2024 fra <https://plnorge.com/blant-verdens-best-betalte-sa-mye-tjener-haaland/>

- Sikt. (u.å.). Gjennomføre et prosjekt anonymt. Hentet 9. mai 2024, fra <https://sikt.no/tjenester/personverntjenester-forskning/personvernhandbok-forskning/gjennomfore-et-prosjekt-uten-behandle-personopplysninger>
- Teigen, K. H & Svartdal. (22 januar 2023) F. Kjønsroller. Store Norske Leksikon. Hentet 5.mars 2024. <https://snl.no/kjønnsrolle>
- TV2SPORT. (2023, 12 mai). *Barcelona med langvarig Hegerberg-jakt*. Hentet 9. april 2024 fra <https://www.tv2.no/sport/fotball/opplysinger-til-tv-2-barcelona-med-langvarig-hegerberg-jakt/15653025/>
- Universitetet i Stavanger (29, mars, 2021). *Forskningsetikk ved UiS*. Hentet 4. april 2024 fra <https://www.uis.no/nb/forskning/forskningsetikk-ved-uis>
- Vibe, A.-M. (1998). *Kvinneidrettsrevolusjonen på 1970-tallet*. Hentet fra Kvinnehistorien: <https://www.kvinnehistorie.no/artikkel/t-2088>
- Von der Lippe, G. (2001). *Idrett som kulturelle drama, møteplasser i idrettssosiologi og idrettshistorie*. Oslo: J. W. Cappelens Forlag a.s.